

Inzicht in werelden van onderwijs, arbeid en zorg

Website brengt alle spelers in beeld

Thedo Keizer

De werelden van onderwijs, arbeid en zorg kennen vele spelers. Zoveel dat je er gemakkelijk in kunt verdwalen. Wie doet wat? Wie is waar verantwoordelijk voor? En wie werkt samen met wie? Kennis- en Innovatiecentrum CrossOver lanceert de website die antwoord geeft op die vragen: www.allespelersinbeeld.nl biedt inzicht en overzicht.

Het begrip spelers, voor de duidelijkheid, staat voor de organisaties, instellingen en professionals die opereren in de drie werelden. Veelal onafhankelijk van elkaar,

en zonder inzicht in de mogelijke samenhang. Ook niet als het gaat om hun inzet rond jongeren met een functiebeperking.

De opdracht (2007-2012)

CrossOver is in 2007 in het leven geroepen in opdracht van het toenmalige ministerie van Sociale Zaken. Met als missie eraan bij te dragen dat zoveel mogelijk jongeren met een beperking economisch zelfstandig kunnen zijn en een eigen plaats vinden in de maatschappij. De financiering komt uit de zogenaamde Verburggelden, die in 2005 op initiatief van het toenmalige Kamerlid Gerda Verburg zijn vrijgemaakt. De termijn die CrossOver meekreeg voor de opdracht loopt eind 2012 af.

De insteek voor deze missie is de overtuiging dat 'met de juiste kennis op de juiste plaats' jongeren met een beperking efficiënter kunnen worden bemiddeld naar een zinvolle participatie. Er is immers al veel informatie en kennis, maar die blijkt vaak versnipperd en/of onvolledig, en soms zelfs tegenstrijdig.

CrossOver inventariseert, kwalificeert en bundelt de beschikbare informatie en breidt deze uit waar mogelijk. Bovendien werkt CrossOver aan de cultuurverandering om te komen tot een echt gevarieerde samenleving, waarin mensen met een beperking naar vermogen participeren.

CrossOver onderzoekt, legt verbindingen en initieert dialogen. Dat gebeurt in uiteenlopende formats, van seminars, themabeurzen, eigen publicaties en praktijkgerichte projecten (zoals het in kaart brengen van het Wajonglandschap in Helmond). Kennis- en Innovatiecentrum CrossOver doet veel via internet en de daaraan gerelateerde digitale instrumenten. Zoals de in 2010 gestarte, dynamische Kennisbank. Daarnaast zijn er diverse doelgroepgerichte websites (portals) ontwikkeld voor jongeren, ouders en werkgevers. En nu is daar de website www.allespelersinbeeld.nl bij gekomen.

toegangspoorren is bijvoorbeeld stuitend lang. Je moet soms wel langs 18 verschillende "clubjes". Maar als je kijkt naar de gidsorganisaties, zie je juist weer een heel korte lijst. En goed beschouwd zijn er eigenlijk maar drie spelers die in meerdere werelden opereren: MEB, UWV en de gemeenten.

Zoals al opgemerkt, blijkt dat de meeste professionals niet zo veel kennis hebben over de rol van andere spelers. Jeannette Paul: 'De mensen kennen hun eigen wereld vrij goed', zegt Jeannette, 'maar ze weten weinig van anderen. Het is geen aantijging maar een constatering, illustratief voor de complexiteit en dus ook voor het nu onze website.' Jeannette Paul noemt als voorbeeld een schooljuf, van wie een leerling naar een zorginstelling moet. 'Die juf loopt dan tegen diverse vragen aan: Hoe zit het nu precies in elkaar? Met wie heb ik te maken? Of ze wordt gebeld door iemand die meer wil weten van een kind. Namens welke speler belt die persoon? Met die vragen kan deze juf nu terecht op onze website voor een helder antwoord.' Met andere woorden: de website Alle Spelers in Beeld informeert en ontsluit.

Maar hoe actueel is de informatie? De werelden van onderwys, arbeid en zorg, zijn voortdurend in beweging? 'Dat is zo, maar de website gaat over structuren en grote lijnen, die toch minder snel wijzigen. Al zullen formele rollen soms wel schuiven, bijvoorbeeld na wijzigingen in de sociale zekerheid, het

De website www.allespelersinbeeld.nl brengt de complexe werelden van onderwys, arbeid en zorg, en de spelers die daarin opereren, overzichtelijk in kaart. Dit is zinvol, want lang niet elke speler heeft een compleet plaatje op het netvlies.

De behoefte om alle spelers - en de onderlinge verbandingen, zover aanwezig - in kaart te brengen, leeft al lang. Dat vertelt Jeannette Paul, een van de opstellers. 'We zijn ooit begonnen met rapporten. Maar die lezen maar weinig mensen. Zeker een dergelijk uitgebreid overzicht van alle spelers is in een rapport al gauw heel complex. Gaandeweg ontstond het idee om er een overzichtelijke website van te maken. Je hebt drie werelden, met hun eigen logica en systematiek. Hoe moet je dat benaderen? Toen redeneerden we: het draait om jongeren, dus we moeten vanuit hun perspectief beschrijven met wie, met welke spelers dus, ze te maken kunnen krijgen. Je kunt dan vier typen spelers onderscheiden waar jongeren - en hun ouders of verzorgers - contact mee hebben: de (zorg)aandieder, de gids, de toegangspoorren en overige dienstverleners. Die indeling is de leidraad voor de website, en de werelden van onderwys, arbeid en zorg.'

Wie doet wat? Welke nieuwe inzichten levert het op? Jeannette Paul: 'Er zijn heel veel spelers, maar het is geen evenwichtige lijst. Het aantal indicatiestellers en

Drie werelden



onderwijs en bij de AWBZ. Dus we zijn natuurlijk wel steeds alert en houden de website up to date...'

Eindeloos

Een ander inzicht waar Jeannette Paul tegen aanliep, is dat er weinig of geen samenwerking is. 'Daar ontbreekt het nogal eens aan, dat komt doordat spelers niet veel van elkaar weten. Weinig kennis betekent weinig samenhang. Op regionaal niveau gebeurt er dan wel veel, maar de structuur die je graag ziet, ontbreekt vaak. Natuurlijk is het lastig. De behoeften van jongeren met een beperking verschillen enorm. Jongeren met autisme hebben te maken met andere scholen, andere artsen, andere regelingen dan jongeren met een spasme. Je kunt niet voor elke situatie samenwerking registreren, de combinatiemogelijkheden zijn immers eindeloos. 'Het rapport "Zorgorganisaties in beeld", dat aan de basis ligt van de website, onderscheidt twee compleet tegengestelde meningen over samenwerken', meent Jeannette Paul. 'Sommigen vinden dat je samenwerking moet overlaten aan de professionals in het veld. Als ze elkaar vinden zijn ze prima in staat om te overleggen. Dat gebeurt bijvoorbeeld naar aanleiding van een nieuwe notatie in de Verwijsindex Risicjongeren.'

Verwijsindex Risicjongeren

De verwijsindex risicjongeren is een digitaal systeem voor registratie van meldingen van hulpverleners over problemen met jongeren tussen 0 en 23 jaar. Wanneer er twee of meer meldingen over dezelfde jongere binnenkomen, krijgen de betrokken hulpverleners - ook in andere plaatsen (en 'werelden') - hierover een mail. Zo komen hulpverleners sneller met elkaar in contact en kunnen zij hun kennis en ervaring delen, en een verdere aanpak bespreken. Het mes van deze onderlinge 'verwijzing' snijdt aan twee kanten. De betrokken professionals kunnen hun werk (nog) beter uitvoeren, en het belang van de jongeren wordt beter behartigd. Jeannette Paul: 'Er komt bijvoorbeeld een melding op de index binnen, dat een jongere met wie jij te maken hebt, in aanraking is geweest met organisatie X. Wat die organisatie precies doet, kun jij dan vinden op Alle Spelers in Beeld.' Er zijn al circa 400 gemeenten in Nederland aangesloten bij de verwijsindex risicjongeren (te vinden via www.rijksoverheid.nl)

Anderen vinden dat je samenwerking moet aansturen en organiseren, bijvoorbeeld via samenwerkingsprotocollen. 'De overheid is de motor van veel samenwerkingsverbanden. Maar het veld vindt dat al gauw te veel worden. Dat besef begint ook door te dringen in Den Haag.'

Het is en blijft een lastig dilemma voor de betrokkenen, stelt de onderzoekster. 'Het eerste, alles vrijlaten, betekent meer maatwerk. Maar daar is weinig controle op. En bij het tweede kun je de vraag stellen of je professionals nu echt moet vertellen wat zij moeten doen. Die worsteling zie je steeds, ook bij beleidsmakers. Je wilt vrijlaten, maar ook controleren. En er mag niks misgaan, anders staat de maatschappij op haar achterste benen.'

Eyeopener

De website www.allespelersinbeeld.nl, wil inzicht bieden in de rollen die alle partijen in de werelden van onderwijs, arbeid en zorg vervullen. Jeannette Paul is blij met het resultaat en de positieve reacties die loskomen. 'Sommige

'Je zoekt je eigen weg'

Sander Oord moest vanwege MS stoppen als zelfstandig ondernemer. Hij heeft het idee dat de werelden van zorg, onderwijs en arbeid onderling geheel los staan van elkaar. 'Ik heb geen samenwerking gezien. Ik zeg altijd: je bent zelf verantwoordelijk en zoekt je eigen weg door die werelden heen. Ik had twee bedrijven toen ik in augustus 2009 te horen kreeg dat ik MS had. Stress is dan een hele negatieve factor, dus mijn neuroloog adviseerde me om te stoppen als zelfstandig ondernemer. Ik kwam bij het UWV terecht en daar voelde ik me absoluut niet gehoord. Ik moest het Wajongtraject in, terwijl ik gewoon wilde werken. Met een uitkering kostte ik de gemeente Almelo geld, met een Wajonguitkering zou ik geld krijgen uit een landelijk potje. Dat werd ook zo gezegd. Dan voel je je echt een nummer: "Zo zijn de regels, zo doen we het". In het beoordelingsrapport schreef de Arbo-arts overigens dat ik ME had. Foutje. Via MEE werd ik beter geholpen, zij gaven me de handvatten die ik nodig had. Het bleek dat ik recht had op een jobcoach voor het maximale percentage, via het UWV. Dat had het UWV zelf niet gemeld, want dat kost geld. Wel raar, maar zo is de wereld tegenwoordig. Voorlopig werk ik bij het reclamebureau van mijn zwager en daar heb ik het goed naar mijn zin. Maar het liefste zou ik toch weer voor mezelf beginnen.'

Meer informatie? Kijk op www.kennisbanksocialezaken.nl

Theodo Keizer is tekst- en scenarischrijver bij Keizer Communicatie (t.keizer@keizercommunicatie.nl).

mensen noemen het "een eyecopener om het op deze manier gepresenteerd te krijgen. Een ander noemt het een 'buitenge- woon helder en goed overzicht'. Dat is natuurlijk fijn. Maar, nogmaals, de website is geen sociale kaart, er staat niet in wie mevrouw Jansen is, de therapeutisch spelleider op de hoek. Maar wel: wat is de instelling voor jeugdzorg voor verant- woordelijk? En GZ, hoe werkt dat? Kortom, Alle Spelers in Beeld is niet een zoveelste vergelijk- kingssite. Het is ook niet bedoeld als een individueel naviga- tiesysteem dat mensen feilloos afzet voor de deur bij de voor- hen relevante spelers. Integendeel, wwan alle spelersinbeeld. nl gaat over structuren, (d)wars)verbanden, grote lijnen en spelregels. De site biedt een helder model van de praktijk in werking, en dat was er nog niet.

De praktijkverhalen in de kaderstukjes op deze pagina's illu- streren de weerbarstige complexiteit van de werelden van Onderwijs, Zorg en Arbeid, waar jongeren met een beperking mee te maken kunnen krijgen. Zoals Sander Cord die vanwege zijn ziekte zijn ondernemerschap moest opgeven. En daarna een lastig traject door moest, en zich niet altijd begrepen voelde. Dat geldt ook voor Martiëke de Koning die eraart hoe lastig het is om afspraken af te stemmen als er meerdere werelden mee te maken hebben. Hun verhalen spreken voor zich.

Martiëke de Koning is spastisch en gebruikt vaak een rol- stoel. Zij werkt bij Kenniscentrum CrossOver. Martiëke vindt het lastig dat veel werelden op zichzelf staan. 'Bijvoorbeeld bij het maken van afspraken in de zorg. Afspraken maken bij de eerstelijnszorg, zoals de huisarts gaat makkelijk. Gaat het om afspraken in het ziekenhuis of het revalidatiecentrum, dan wordt het al een stuk moeilijker. Die kun je niet zelf inhannen, bovendien hou- den ze geen rekening met tentamens of colleges. Ik heb een pesthikel aan instanties die mijn leven willen depa- len, de regie willen overnemen. Dat werkt gewoon niet. Je moet zelf de regisseur zijn. Daarbij zou het fijn zijn als de verschillende werelden rekening hielden met omge- vingsfactoren. Hogescholen bijvoorbeeld houden zich alleen bezig met zaken die direct met de studie te maken hebben. Maar ze kunnen er veel profijt van hebben als ze zich inspannen voor goede randvoorwaarden als wonen en zorg. Wanneer die goed zijn heeft dat vaak een posi- tieve invloed op de studie. Ook in mijn re-integratetra- ject werd er veel bij mij uit handen genomen. In het zoeken naar een baan heeft dat naar mijn idee averechts gewerkt. Wie wil er nu een hoogopgeleide werknemer die veel dingen door anderen laat oplossen? Uiteindelijk heb ik het heft weer zelf in handen genomen door te kiezen voor een tweede studie. Daardoor kon ik verder.'

'Je moet zelf de regisseur zijn'

